

Załącznik do Uchwały Nr 32/441/20/VI
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 20 lipca 2020 r.

**Sprawozdanie z realizacji w roku 2019
„Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie w Województwie
Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020”.**

Olsztyn, maj 2020 rok

Wprowadzenie

Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2019 były realizowane w oparciu o zapisy Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020, który został przyjęty uchwałą Nr 4/30/15/V z dnia 20 stycznia 2015 r. przez Zarząd Województwa zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program opiera się na sześciu celach szczegółowych:

1. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc;
4. Podniesienie kompetencji i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
5. Wzmacnianie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim;
6. Podniesienie wrażliwości społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dokumentami źródłowymi Programu Wojewódzkiego są:

- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku;
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku;
- ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r.

Przy planowaniu i podejmowaniu działań w zakresie problematyki przemocy w rodzinie kierowano się głównym celem Programu, jakim jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim. Podejmowane działania były zgodne z realizacją celów szczegółowych, nakierowanych na rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie i ograniczanie negatywnych następstw związanych z jej występowaniem, między innymi poprzez wspieranie rodzin uwikłanych w przemoc, rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na poziomie lokalnym i krajowym w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zjawiska przemocy oraz badanie, monitorowanie skali i specyfiki zjawiska przemocy w regionie warmińsko-mazurskim. Podmiotami współpracującymi w realizacji wskazanych celów/działań były: Samorządy gmin i powiatów oraz ich jednostki organizacyjne

(w tym Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i Ośrodki Pomocy Społecznej), Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie oraz organizacje pozarządowe, itd.

W monitorowanym okresie Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizował dwutorowo, zarówno w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020, a także w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.

W monitorowanym okresie na działania związane z realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy przeznaczono z budżetu samorządu województwa kwotę 86 716 zł.

Duże znaczenie dla monitorowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają sprawozdania składane przez organizacje pozarządowe i samorządy lokalne z realizacji dofinansowanych zadań. Monitoring realizacji WPPPwR jest możliwy także dzięki dobrej współpracy z instytucjami i placówkami z terenu województwa.

Jednostką odpowiedzialną za realizację zadań własnych samorządu województwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim, według danych uzyskanych z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie.

Tabela 1. Liczba wszystkich sporządzonych „Niebieskich Kart” w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2017- 2019r.

ROK	Liczba WSZYSTKICH Niebieskich Kart - A			Liczba Niebieskich Kart - A WSZCZYNAJĄCYCH procedurę "Niebieskie Karty"			Liczba WSZYSTKICH Niebieskich Kart - A w których osobą wobec której istniało podejrzenie, że doświadcza przemocy była osoba niepełnoletnia (do 18 r. ż.)			Liczba Niebieskich Kart - A WSZCZYNAJĄCYCH procedurę "Niebieskie Karty" w których osobą wobec której istniało podejrzenie, że doświadcza przemocy była osoba niepełnoletnia (do 18 r. ż.)		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
OGÓLEM	6 193	4 910	4 642	4 713	3 966	3 705	373	323	355	338	293	308
w tym wypełnione przez przedstawicieli Policji	5 665	4 380	4 143	4 223	3 465	3 242	226	168	195	199	164	157
w tym wypełnione	399	396	374	368	371	346	74	76	79	68	62	74

przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej												
w tym wypełnione przez przedstawicieli komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	35	27	22	33	25	22	4	1	0	4	1	0
w tym wypełnione przez przedstawicieli oświaty	74	91	86	70	89	80	63	75	73	61	63	70
w tym wypełnione przez przedstawicieli ochrony zdrowia	20	16	17	19	16	15	6	3	8	6	3	7

Źródło: Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie

Na podstawie powyższej tabeli należy stwierdzić, że ogólna liczba wypełnionych na terenie całego województwa formularzy „Niebieska Karta – A” w 2019 r. wyniosła 4 642, z czego 3 705 było formularzami wszczynającymi procedurę. Liczba formularzy jest mniejsza niż w latach 2017-2018 (w 2017 r. – 6 193, w 2018 r. – 4 910).

Tabela 2. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą

rok	ogółem	w tym:		
		kobiet	mężczyzn	małoletnich
2017	7224	4 792	1 003	1 429
2018	5 329	3 669	691	969
2019	4 869	3 409	649	811

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie za rok 2019

Ofiarami przemocy doświadczanej od osoby najbliższej, podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej są kobiety (w 2018 – 3 669, w 2019 – 3 409). Jednocześnie w 2019 roku odnotowano niewielki spadek liczby mężczyzn, którzy stali się ofiarami przemocy w rodzinie (spadek o 42 w porównaniu do roku 2018).

Tabela 3. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie

rok	ogółem	w tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2017	5619	442	5 160	17
2018	4 302	325	3 960	17
2019	4 056	294	3 750	12

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie za rok 2019

Najczęściej, podobnie jak w latach ubiegłych, przemocy wobec osób najbliższych dopuszczali się mężczyźni, których w 2019 roku odnotowano 3 750 (w 2017 – 5 160, w 2018 r. – 3 960). W 12 przypadkach przemocy wobec osób najbliższych dopuściły się osoby nieletnie (w 2017 – 17, w 2018 – 17).

Tabela 4. Liczba zatrzymanych osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie

rok	ogółem	W tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2017	1912	90	1 820	2
2018	1 339	55	1 281	3
2019	1 052	43	1 009	0

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie za rok 2019

W 2019 roku odnotowano spadek liczby zatrzymanych w związku z przemocą w rodzinie (w 2017 – 1912, w 2018 – 1 339) – zatrzymanych zostało 1 052 osoby. Ponadto łącznie 581 osób zostało doprowadzonych celem wytrzeźwienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub do izb wytrzeźwień, bądź innych placówek w roku 2019.

Tabela 5. Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu

rok	ogółem	W tym:		
		kobiet	mężczyzn	nieletnich
2017	3754	220	3 530	4
2018	2 785	167	2 615	3
2019	2 623	164	2 459	0

Źródło: Raporty Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie za rok 2019

Z analizy danych wynika, iż czynnikiem przyczyniającym się do występowania zjawiska przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu. W monitorowanym okresie możemy zaobserwować niewielki spadek liczby osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowały przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu. Jednocześnie odnotowuje się nieznaczny spadek liczby nietrzeźwych kobiet oraz nieletnich stosujących przemoc (spadek o 3 w porównaniu do roku 2018).

Funkcjonariusze Policji, w celu udzielenia ofiarom wszechstronnej pomocy, ściśle współpracowali z podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, z miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodkami interwencji kryzysowej, centrami pomocy rodzinie, a w przypadku krzywdzenia dzieci również ze szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz sądami rodzinnymi. Ponadto uczestniczyli w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych dla rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz brali udział w szkoleniach dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy 1:

Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Od szeregu lat samorząd województwa wspiera działania mające na celu zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów. Propaguje również działania mające na celu edukację uczniów o zagrożeniach płynących z przemocy w rodzinie, poprzez zlecenie zadań organizacjom pozarządowym w otwartym konkursie ofert.

Szkoła dla rodziców i wychowawców

Według danych, uzyskanych na podstawie ankiet z lokalnych samorządów w roku 2019 program profilaktyczno-edukacyjny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” realizowany był na terenie

województwa w formie warsztatowej przez 38 podmiotów w 26 gminach oraz 15 podmiotów w 5 powiatach. W 2019 r. odbyły się 158 cykli warsztatowych w gminach i powiatach szkoły dla rodziców. Łącznie zajęcia warsztatowe ukończyło 435 osób.

Z uwagi na korzyści, jakie płyną z realizacji ww. programu Samorząd Województwa zaangażował się w działania informujące o możliwości skorzystania z tego typu wsparcia, poprzez rozpropagowywanie ulotek informacyjnych.

Ważną rolę we wspieraniu rodzin z dysfunkcjami pełnią asystenci rodziny oraz pedagodzy ulicy. W roku 2019 w województwie pracowało 175 asystentów rodziny (liczba ta /zwiększyła się o 4 w porównaniu z rokiem 2018), którzy wsparciem objęli 1 673 rodziny (w roku 2018 – 1661 rodzin). Natomiast jeśli chodzi o pedagogów ulicy, z uzyskanych z terenu województwa informacji wynika, że w roku 2019 pracowało ich w środowisku 3.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaproponował w roku 2019, w otwartym konkursie ofert z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zadania do realizacji organizacjom pozarządowym. Działanie to zostało szerzej opisane na stronach 14-15.

Wskaźniki przyjęte celu szczegółowym 1

Wskaźniki	w latach		
	2017	2018	2019
Liczba dofinansowanych programów jednostek niepublicznych w ramach otwartych konkursów ofert, dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3	2	2
Liczba kampanii	3	3	3
Liczba uczestników konferencji, paneli, szkoleń organizowanych przez Samorząd Województwa lub we współpracy z innymi podmiotami	317	212	204

Cel szczegółowy 2:

Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.

Od szeregu lat Samorząd Województwa inicjuje i dofinansowuje tworzenie w województwie „Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci”.

Działalność ww. pomieszczeń jest corocznie monitorowana. Obecnie w województwie funkcjonuje 17 takich pokoi, z czego utworzenie 12 było inicjowane i wspierane finansowo z budżetu województwa.

Poniższe zestawienie obrazuje stan wykorzystania tych pomieszczeń w latach 2017-2019.

Tabela 6. Funkcjonowanie „Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci” w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Liczba działających Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci	Pokoje utworzone z inicjatywy województwa	Liczba przeprowadzonych przesłuchań (policyjnych, prokuratorskich, sędziowskich)	Liczba posiedzeń składu sędziowskiego	Liczba przeprowadzonych badań (psychologicznych, pedagogicznych, innych)	Liczba sesji terapeutycznych (w godzinach)
2017	17	12	518	273	115	577
2018	17	12	367	246	102	883
2019	17	12	389	276	207	981

Zródło: opracowanie własne – dane za rok 2019 uzyskane z placówek prowadzących „Przyjazne Pokoje Przesłuchań Dzieci”

Analizując powyższą tabelę możemy zauważyć znaczny wzrosty w liczby przesłuchań przeprowadzonych przez funkcjonariuszy policji, prokuratorów i sędziów, liczbie posiedzeń składu sędziowskiego, ilości przeprowadzonych badań oraz liczbie sesji terapeutycznych.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 dofinansowano projekty wspierające i aktywizujące, m.in. osoby dotknięte przemocą, ale również aktywizujące sprawców przemyocy.

W 2019 r. 11 podmiotów realizowało 12 takich projektów, m.in.

1. „Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie w Wydminach”.

Celem projektu jest udzielenie wsparcia dla 120 osób zamieszkującą gminę Wydminy (60 sprawców i 60 ofiar) stosujących oraz doświadczających przemocy domowej poprzez usługi Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie w Wydminach do końca stycznia 2019 r.

Zadania: Punkt Konsultacyjny Osoba Pierwszego Kontakt, poradnictwo specjalistyczne prawne, psychologiczne, rodzinne, asystent rodziny, pracownik socjalny, przemoc domowa, wzmocnienie więzi rodzinnych. Grupą docelową są mieszkańcy gminy Wydminy stosujący lub doświadczający przemocy w rodzinie. W punkcie konsultacyjnym dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie pracuje 9 specjalistów, świadczących pomoc prawną, psychologiczną. Do połowy roku 2019 wsparciem objęto 17 rodzin, co stanowi 30% wskaźnika przyjętego na 2 lata. Wartość projektu: 947 837 zł

Wartość dofinansowania: 858 327 zł

Realizatorem projektu jest gmina Wydminy

Realizacja projektu: od 1 stycznia 2017 r. do końca stycznia 2021 r.

2. „Jutro jest dla nas we wspólnej przestrzeni” projekt aktywizacji społecznej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców zagrożonych wykluczeniem”.

Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie Doradców na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w partnerstwie z Urzędem Miasta i Gminy w Rynie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko Mazurskiego na lata 2014-2020.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej 24 osób (15K, 9M), w wieku powyżej 18 lat, zamieszkałych w 100% na obszarze rewitalizacji w mieście Ryn, poprzez objęcie ich w okresie od 01.11.2018 r. do 29.02.2020 r. usługami aktywnej integracji. W ramach niniejszego projektu uczestnikami będą osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa lub wykluczenia społecznego, objęte wsparciem MGOPS, dotknięte problemem uzależnienia lub przemocy w rodzinie.

Realizowane zadania w ramach projektu to: indywidualna ścieżka reintegracji, poradnictwo indywidualne, zajęcia grupowe, kursy i szkolenia zawodowe, staże zawodowe, praca socjalna.

3. *Projekt Arche*

1. Wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych. Rozwój pozytywnego i realistycznego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności, sztuka empatycznego słuchania, świadomość swojego systemu wartości, pozbywanie się autokratycznego systemu traktowania dzieci, wychowanie bez przemocy.
2. Projekt skierowany jest do rodzin wieloproblemowych. Warsztaty: wzmocnienie więzi rodzinnych. Celem warsztatów jest wzmocnienie więzi rodzinnych i poprawa komunikacji między jej członkami oraz podniesienie poziomu umiejętności wychowawczych rodziców w zakresie okazywania miłości, bycia konsekwentnym i umiejętności stawiania granic. Podczas treningu rodzice poznają sekrety komunikacji i ustalania zasad oraz reguł panujących w domu. Odpowiemy sobie na pytanie: jak mówić aby dzieci słuchały, oraz w jaki sposób budować relację, aby dzieci mówiły o sobie. Zajęcia na podstawie Metody Porozumienia Bez Przemocy.

4. *„Wiedza i umiejętności” – Anna Igielska*

Projekt skierowany do osób i rodzin rodziny które w największym stopniu wymagają wsparcia, doświadczają wielokrotnego wykluczenia. pochodzą ze środowisk, w których zauważalny jest największy stopień zagrożenia rodzin ubóstwem i wykluczeniem społecznym ze względu na uzależnienie bądź współuzależnienie oraz przemoc, której doświadczają bądź są świadkami dzieci.

Wskaźniki przyjęte w celu szczegółowym 2:

Wskaźniki	w latach		
	2017	2018	2019
wzrost liczby utworzonych punktów konsultacyjnych i ośrodków wsparcia	l. p.konsult. – 74 l. ośr. wsparcia – 4	l. p.konsult. – 104 l. ośr. wsparcia. – 4	l. p.konsult. – 109 l. ośr. wsparcia. – 5 *
liczba nowoutworzonych Niebieskich Pokoi w powiatach	0	0	0
Wzrost liczby osób doświadczających przemocy, które skorzystały z programów wspierających	2 158	1 939	dane ** w opracowaniu

* Dane uzyskane z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego.

** Dane z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będą możliwe do uzyskania po przeanalizowaniu ankiet samorządów gminnych PARPA-G1.

Cel szczegółowy 3:

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych i edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Z danych przekazanych z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, że:

- W roku 2019 programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie realizowało 16 na 21 powiatów (w tym 2 miasta grodzkie na prawach powiatu). Zadania nie realizowały 5 powiatów: braniewski, giżycki, lidzbarski, ostródzki i szczycieński.

Tabela 7. Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemoc w województwie warmińsko-mazurskim

Powiat	Liczba osób korzystająca z programu					
	2017		2018		2019	
	Rozpoczęło	Ukończyło	Rozpoczęło	Ukończyło	Rozpoczęło	Ukończyło
bartoszycki	14	14	12	8	8	6
braniewski	9	6	7	4	0	0
działdowski	36	35	39	35	38	35
elbląski	2	2	9	8	8	5
m. Elbląg	-	-	12	12	10	9
ełcki	14	13	19	13	18	13
giżycki	3	1	6	5	0	0
gołdapski	15	13	8	8	6	6
iławski	30	24	50	48	51	48

kętrzyński	25	20	20	14	22	15
lidzbarski	15	9	-	-	0	0
mragowski	5	5	-	-	5	3
nidzicki	13	11	8	7	8	8
nowomiejski	9	9	-	-	6	6
olecki	8	5	11	4	14	7
olsztyński	120	120	110	110	100	100
m. Olsztyn	34	25	24	18	15	10
ostródzki	26	26	20	20	0	0
piski	11	5	9	6	11	6
szczycieński	-	-	-	-	0	0
węgorzewski	10	10	8	6	9	6
Razem	401	353	372	326	329	283

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

Udział w programach korekcyjno-edukacyjnym najczęściej biorą mężczyźni (w 2019 r. – 293 mężczyzn). W 2019 r. w powiecie gołdapskim, nidzickim, nowomiejskim oraz olsztyńskim program ukończyły wszystkie osoby, które do niego przystąpiły.

Tabela 8. Liczba osób uczestniczących w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim

Powiat	Liczba osób korzystająca z programu					
	2017		2018		2019	
	Rozpoczęło	Ukończyło	Rozpoczęło	Ukończyło	Rozpoczęło	Ukończyło
kętrzyński	9	7	-	-	-	-
m. Olsztyn	10	10	40	40	-	-
olsztyński	12	12	12	12	13	13
Razem	31	29	52	52	13	13

Źródło: Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego

W 2019 roku tylko powiat olsztyński realizował program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program ukończyli wszyscy, którzy do niego przystąpili, co daje większą szansę na budowanie świadomości dot. przemocy i na minimalizowanie tego zjawiska.

Ramowe Programy: ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zwrócił się do gmin z pytaniem w jaki sposób realizują ramowe programy: ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami były, m.in.:

- kierowanie do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;

- prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- kierowanie do punktu konsultacyjnego, kampanie edukacyjne, wsparcie psychologiczne, pomoc prawna;
- opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Realizacja celu przebiegała w naszym województwie również poprzez organizację od ośmiu lat konferencji „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet – Biała Wstążka”. Konferencje odbywają się w Ramach Kampanii „Biała Wstążka” w okresie światowych 16 Dni przeciw przemocy ze względu na płeć. *Więcej o konferencji, która odbyła się w 2019 r. na stronie 17.*

Wskaźniki przyjęte w celu szczegółowym 3:

Wskaźniki	w latach		
	2017	2018	2019
Wzrost liczby osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym	353	326	329
Spadek liczby osób po przebyciu programu korekcyjno-edukacyjnego stosujących przemoc	21 osób powróciło do stosowania przemocy	22 osoby powróciły do stosowania przemocy	12 osób powróciło do stosowania przemocy

Źródło: Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie

Cel szczegółowy 4:

Podniesienie kompetencji i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego inicjuje i dofinansowuje szkolenia dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szkolenia dla członków zespołów interdyscyplinarnych

- ❖ **W roku 2019** Samorząd Województwa wspierając samorządy gminne w realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przygotował jesienią 3-dniowe szkolenie warsztatowe, przewidziane dla członków i kandydatów do zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Szkolenie odbyło się 2-4 i 23-25 września oraz 7-9 października 2019 r. i miało charakter interdyscyplinarny. Wśród uczestników byli przede wszystkim: pracownicy socjalni,

członkowie gminnych komisji RPA, asystenci rodziny, policjanci, kuratorzy sądowi i zawodowi.

Łącznie wzięło w nim udział 120 osób.

Szkolenie obejmowało 24 godziny dydaktyczne w 6 grupach warsztatowych po 20 osób. Udział w szkoleniu dot. Pomocy dziecku z rodziny z problemem przemocy w Lidzbarku Warmińskim zakładał zdobycie lub pogłębienie wiedzy przez uczestników w następujących obszarach:

- Diagnoza i formy przemocy wobec dziecka. Reprezentacja dziecka w procedurze „Niebieskie Karty” (3h)
- Charakterystyczny opis zachowania dziecka krzywdzonego oraz osoby krzywdzącej w zależności od rodzaju stosowanej przemocy – objawy dziecka krzywdzonego. Osoby wspierające dziecko, kiedy nie ma osoby spokrewnionej, przyjaznej dziecku (3h)
- Warsztaty praktyczne – wywiad z rodzicem wspierającym (3h)
- Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci. Specyfika funkcjonowania dziecka doświadczającego przemocy w rodzinie. Postępowanie w sytuacji, gdy dziecko doświadcza przemocy ze strony jednego/obojga rodziców (3h)
- Rola służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna, kościół. Rola szkoły (nauczycieli, pedagogów, psychologów) oraz innych osób z otoczenia w wykrywaniu syndromów; obowiązki szkoły jako biorącej udział w wychowaniu dzieci. Akty prawne – obowiązki powiadomienia o krzywdzeniu dziecka (3h)
- Wykorzystywanie seksualne dzieci, objawy dziecka wykorzystywanego seksualnie. Interwencja w sytuacji krzywdzenia dzieci (2h)
- Pierwsza rozmowa z dzieckiem krzywdzonym/wykorzystywanym seksualnie – warsztat (2h)
- Konsekwencje doświadczania przemocy/bycia świadkiem. Pomoc terapeutyczna dziecku krzywdzonemu i wykorzystywanemu seksualnie oraz jego rodzinie (3h)
- Terapia w formule indywidualnej, rodzinnej, grupowej. Monitorowanie sytuacji dziecka dotkniętego problemem przemocy w rodzinie (2h)

Szkolenie przeprowadziły trzy trenerki z Psychologicznego Centrum Szkoleniowo-Terapeutycznego Acceptus z Lublina.

Zajęcia warsztatowe przebiegały wg uzgodnionych wcześniej bloków tematycznych metodami interaktywnymi, z nastawieniem na przekazanie doświadczeń praktycznych i pochodzących z własnej pracy zarówno prowadzących jak i uczestników.

Prowadzące posiadały bogaty staż w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także doświadczenie w charakterze szkoleniowca.

Wskaźniki przyjęte w celu szczegółowym 4:

Wskaźniki	w latach		
	2017	2018	2019
Wzrost liczby przeszkolonych osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	130	119	120

Cel szczegółowy 5:

Wzmacnianie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim.

W ramach współpracy z trzecim sektorem, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zaproponował w roku 2019, w otwartym konkursie ofert z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zadania do realizacji organizacjom pozarządowym:

- 1) zorganizowanie w dniach 25 listopada – 10 grudnia wojewódzkich obchodów w ramach kampanii „Biała wstążka” poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet.
- 2) zorganizowanie konferencji mającej na celu upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dwie ze zgłoszonych ofert zdobyły uznanie komisji oceniającej wnioski w konkursie oraz otrzymały dofinansowanie na realizację następujących zadań:

- „Organizacja konferencji upowszechniającej dobre praktyki w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie” organizowana przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna. Konferencja została zorganizowana w Lidzbarku Warmińskim pod hasłem „Kobieta i dziecko w obliczu przemocy” i wzięło w niej udział ponad 80 osób. Zadanie miało na celu: upowszechnianie metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy wobec kobiet poprzez zorganizowaną konferencję inauguracyjną obchody Dni Białej Wstążki
- „Zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet w dniach 1 listopada – 10 grudnia” realizowane przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna. W ramach tego zadania w listopadzie i grudniu pojawiały się artykuły w Gazecie Olsztyńskiej oraz na stronie internetowej www.wm.pl dotyczące przemocy. Odbiorcami

kampanii było prawie 70 000 osób. Zadanie miało na celu: upowszechnianie wiedzy o metodach przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy wobec kobiet poprzez promocję instytucji, organizacji i służb biorących udział w obchodach wojewódzkich Dni „Białej Wstążki”. Gazeta „Dni Białej Wstążki” ukazała się w 19 tygodnikach lokalnych, zaangażowano 22 serwisy internetowe.

Łącznie na realizację ww. zadań przeznaczono 20 000 zł.

Wojewódzka narada gminnych pełnomocników ds. rozwiązywania problemów uzależnień

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego systematycznie organizuje wojewódzkie narady gminnych pełnomocników/koordynatorów ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

W dniach 4-5 kwietnia 2019 r. w Kromerowie odbyła się wojewódzka narada pełnomocników/koordynatorów ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przygotowana przez Biuro ds. Uzależnień Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Podczas narady zostały poruszone, m.in. tematy dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podczas panelu dyskusyjnego przedstawiciele gmin przedstawili projekty, mogące posłużyć jako „dobre praktyki”. Ponadto, zaprezentowano film gminy Wydminy przedstawiający projekt dofinansowany ze środków unijnych. W punkcie konsultacyjnym dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie pracuje 9 specjalistów, świadczących pomoc prawną, psychologiczną. Do tej pory wsparciem objęto 17 rodzin, co stanowi 30% wskaźnika przyjętego na 2 lata.

W naradzie udział wzięło łącznie **49 osób**, głównie gminni pełnomocnicy/koordynatorzy ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, kierownicy ośrodków pomocy społecznej, przewodniczący i członkowie Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych oraz przedstawiciele urzędów miast i gmin.

„Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem”

W roku 2019 po raz kolejny Samorząd Województwa wziął udział w kampanii „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem” informując instytucje świadczące pomoc osobom pokrzywdzonym przystępstwem do włączenia się w akcję.

W czasie 18-24 lutego wszystkie osoby potrzebujące niezbędnej pomocy prawnej, a będące ofiarami przystępstwa, mogły uzyskać ją bezpłatnie w Sądach oraz w wyznaczonych punktach na terenie województwa.

Ankieta dla Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

W styczniu 2020 r. została wysłana ankieta do SOW w Olsztynie, Olecku oraz Elblągu. Z danych przekazanych przez SOW wynika:

Tabela 9. Dane dotyczące Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

ROK	Liczba osób umieszczonych w Ośrodkach			Liczba osób/rodzin umieszczonych w mieszkaniu chronionym
	kobiet	mężczyzn	dzieci	
2017	54	3	53	2/1
2018	67	2	78	2/1
2019	60	1	86	3/9

Źródło: Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Największym problemem zgłaszanym przez Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia jest brak mieszkań chronionych dla osób opuszczających SOW, trudności w pozyskaniu lokalu mieszkalnego przez klientów SOW, milczenie ofiar na temat zaistniałego problemu, często spowodowane strachem, wstydem lub brakiem świadomości stopnia zagrożenia zdrowia i życia (bagatelizowanie problemu), niewystarczające oddziaływania na osoby stosujące przemoc, trudności w pozyskiwaniu kadry specjalistycznej (pedagogów, psychologów oraz pracowników socjalnych).

Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dobrze oceniają współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wskazano nawet na większe zaangażowanie w 2019 r. kuratorów, pracowników socjalnych i asystentów rodziny, na rzecz poprawy sytuacji osób przebywających w SOW.

Wypracowanie propozycji procedur postępowania w zakresie realizacji zadań szczegółowych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Pełnomocnik Zarządu ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczył na bieżąco w pracach i posiedzeniach Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Wojewodzie Warmińsko-Mazurskim. Zespół ten skupia przedstawicieli różnych instytucji i organizacji w województwie zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Prace Zespołu skoncentrowane są między innymi na wypracowaniu procedur działań, które usprawnią system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki przyjęte w celu szczegółowym 5:

Wskaźniki	w latach		
	2017	2018	2019
Wzrost liczby „dobrych praktyk” w zakresie współpracy pomiędzy podmiotami	14	21	5
Wzrost liczby zawiązanych partnerstw	1	2	2
wzrost liczby gmin i powiatów włączających się w obchody Dni Walki z Przemocą „Biała Wstążka” i „Otwarte Drzwi”	65	61	63
Wzrost liczby uczestników spotkań w SOW *	4	5*	3*

* udział w spotkaniach Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych; wizyta studentów UWM, itp.

Pracownicy Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie systematycznie zapraszani są do udziału w naradach pełnomocników ds. profilaktyki uzależnień oraz w szkoleniach z zakresu przemocy w rodzinie, co umożliwia im wymianę doświadczeń z osobami, które zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Źródło: dane własne

Cel szczegółowy 6:

Podniesienie wrażliwości społecznej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Samorząd Województwa od 9 lat systematycznie organizuje wojewódzkie konferencje „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet – Biała Wstążka”.

22 listopada 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim odbyła się VIII Wojewódzka Konferencja w ramach Kampanii „Biała Wstążka”, zorganizowana przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna, dofinansowana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w kwocie 10 000 zł.

W konferencji pod hasłem „**Kobieta i dziecko w obliczu przemocy**” wzięło udział ponad 80 osób. Fundacja otrzymała dofinansowanie na zorganizowanie konferencji w ramach otwartego konkursu ofert. Relacja z konferencji znalazła się w Gazecie Olsztyńskiej, tygodnikach lokalnych oraz na stronie internetowej Gazety Olsztyńskiej. Konferencja została dofinansowana ze środków Samorządu Województwa.

Corocznie podczas konferencji odznaczone przez Marszałka Województwa zostają osoby, które swoją pracą i zaangażowaniem w niesienie pomocy kobietom pokrzywdzonym, w sposób szczególny zasłużyli na wyróżnienie.

W roku 2019 Warmińsko-Mazurskimi Kawalerami „Białej Wstążki”, zostali:

1. pracownik socjalny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim;
2. dzielnicowy w Gminie Lubomino;
3. asystent wydziału kryminalnego Komendy Powiatowej Policji w Lidzbarku Warmińskim;
4. lekarz ginekolog w Zespole Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim;
5. Prokurator Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim;
6. wychowawca w internacie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lidzbarku Warmińskim;
7. pełnomocnik burmistrza Lidzbarka Warmińskiego ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

Akcja „Otwarte Drzwi”

Samorząd Województwa w roku 2019 podjął inicjatywę pod nazwą „Otwarte Drzwi” i zaplanował na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zorganizowanie tego wydarzenia w dniu 7 grudnia.

Pismo zachęcające do włączenia się w kampanię zostało rozesłane do 250 instytucji, a 63 z nich zadeklarowały swój udział w akcji. W tym dniu, osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z porady psychologa, prawnika, terapeuty, dostały także możliwość założenia Niebieskiej Karty.

Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny

Co roku, odpowiadając na potrzebę wzmacniania rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, przedsięwzięcie koncentruje się wokół innego aspektu życia rodzinnego i społecznego. Podczas dni podejmowane są tematy profilaktyki przeciwdziałania najistotniejszym problemom rodziny, w tym przemocy. W 2019 roku Dni Rodziny odbyły pod hasłem „Małżeństwo – dobre relacje – silna rodzina”.

Przygotowania do organizacji Dni Rodziny rozpoczynają się już w listopadzie roku poprzedzającego dane przedsięwzięcie. Wtedy to, na spotkaniu zespołu programowego, wybierane jest hasło przewodnie. Kolejne spotkania robocze odbywają się w lutym oraz kwietniu. Systematyczny kontakt z lokalnymi organizatorami oraz szeroka promocja (poprzez biuletyn wydawany dwa razy do roku i plakat) przedsięwzięcia sprawia, że każdym Warmińsko-Mazurskim Dniom Rodziny towarzyszy wiele różnorodnych inicjatyw.

W 2019 roku, w ramach Dni Rodziny tj. między 10 maja, a 14 czerwca, odbyło się wiele wydarzeń, m.in.: wykładów, warsztatów, lekcji w szkole, festynów, imprez sportowych, rajdów rodzinnych, w których organizację zaangażowało się ponad tysiąc różnych podmiotów.

Co roku obchody Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny rozpoczynają się uroczystą Inauguracją około 15 maja. Konferencję organizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Radą ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego i współdziałale Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego. Rokrocznie uroczystości towarzyszą wystąpienia członków komitetu honorowego oraz wykłady inauguracyjne.

Obchody Dni Rodziny kończy uroczyste Zakończenie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny. W 2019 roku gospodarzem Zakończenia była gmina Janowiec Kościelny.

Działalność profilaktyczna Policji

W monitorowanym okresie na terenie województwa przedstawiciele różnych podmiotów, a szczególnie funkcjonariusze Policji prowadzili działalność profilaktyczno-edukacyjną w celu ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.

Poniżej kilka przykładowych przedsięwzięć, działań zorganizowanych w 2019 r.:

- „Przemoc domowa - przemoc rówieśnicza - odpowiedzialność za przemoc”

W ramach realizacji „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2019 -2023” oraz „ Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych w 2019 r.”, w dniach 11-12 grudnia b.r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieckach (powiat mrągowski) odbyły się zajęcia dla młodzieży z zakresu edukacji prawnej oraz narada szkoleniowa członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w której udział wzięli przedstawiciele służb społecznych, służby zdrowia, policji, oświaty i samorządu lokalnego. Zajęcia z młodzieżą i szkolenie przeprowadzili sędzia dr Paweł Jaros i sędzia Paweł Kaczor, eksperci z Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości, członkowie Komitetu Lanzarote - organu traktatowego Europejskiej Komisji, w sprawie ochrony dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i krzywdzeniem.

- Funkcjonariusze z Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie na bieżąco współpracowali z podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, uczestniczyli w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych dla rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. W ramach doskonalenia zawodowego, policjanci brali udział w szkoleniach i konferencjach z przedmiotowej problematyki, by stale podnosić swoje kompetencje i wiedzę w zakresie pomagania osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i skutecznego wpływania na zmianę postępowania osób dopuszczających się przemocy wobec najbliższych. 12 lutego uczestniczyli w Seminarium pn. „ Małżeństwo dobre relacje - silna rodzina” w Urzędzie Marszałkowskim.

- Policjanci z Komendy Powiatowej Policji w Ełku współpracowali z lokalnym samorządem przy realizacji projektu „Razem dla Rodziny” w ramach programu „Wspieranie jednostek samorządu

terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Projekt realizowany jest przez Gminę Prostki/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prostkach wraz z instytucjami wchodzący min. w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. Podczas realizowanych spotkań ze społeczeństwem policjanci omawiali role i zadania policji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, procedurę Niebieskiej Karty oraz wskazywali instytucje wspierające osoby doświadczające przemocy w rodzinie.

- „Przytul Misia Tulisia” – to akcja przeprowadzona na terenie KPP w Gołdapi mająca na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa małoletnich ofiar przemocy domowej i zwiększenie ich świadomości co do wpływu na własne bezpieczeństwo w wyniku prawidłowych zachowań w sytuacji zagrożenia. Misie dzielnicowi przekazywali dzieciom dotkniętym problemem przemocy domowej.

- W dniu 19 listopada w Sali Sesyjnej Urzędu Miasta w Nowym Mieście zorganizowana została Konferencja pn. „Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Przemocy wobec Dzieci”. Uczestnikami konferencji były osoby, które na co dzień pracują na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, członkowie zespołów interdyscyplinarnych, policjanci, pracownicy socjalni, pracownicy ośrodków pomocy społecznej, domu dziecka, kuratorzy, pedagodzy i dyrektorzy szkół. Podczas konferencji koordynator procedury Niebieskiej Karty nowomiejskiej komendy wygłosiła prelekcję na temat Aspektu prawnego krzywdzenia dzieci.

Wskaźniki przyjęte w celu szczegółowym 6:

Wskaźniki	w latach		
	2017	2018	2019
Liczba dofinansowanych programów jednostek niepublicznych w ramach otwartych konkursów ofert, w celu podniesienia świadomości na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3	2	3
Liczba kampanii	3	3	2
Liczba uczestników konferencji i seminariów dotyczących przemocy organizowanych przez Samorząd Województwa lub we współpracy z innymi podmiotami	317	212	204

W załączeniu wnioski i rekomendacje wynikające z realizacji w 2019 r. „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020”.

**Załącznik do sprawozdania
z realizacji w 2019 roku WPPPwR**

Wnioski i rekomendacje wynikające ze sprawozdania z realizacji w 2019 roku „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020”;

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia
1	Dotychczasowe działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przyczyniły się do zaktywizowania samorządów gminnych i powiatowych, które zaczęły włączać się w działania w ramach kampanii „Biała Wstążka”.	Inicjowanie gmin do organizowania własnych lokalnych wydarzeń akcentujących ten istotny problem społeczny jakim jest przemoc w rodzinie.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiaty i Gminy, OPSy, Policja, Sądy, Prokuratura, Organizacje pozarządowe.	Ująć zadanie w otwartym konkursie ofert dla organizacji pozarządowych, Wystąpić do Samorządów z propozycją włączenia się w kampanię „Biała Wstążka”, a także organizacji „Otwartych Drzwi”.
2	Istnieje potrzeba dalszego podnoszenia kwalifikacji przez specjalistów pracujących w środowiskach dotkniętych przemocą, m.in. z zakresu dialogu motywującego sprawcę przemocy do zmian oraz w obszarze profilaktyki.	Nadal należy wspierać oraz kontynuować szkolenia kadry, które podnoszą jej umiejętności do prowadzenia efektywniejszej pracy z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiaty i Gminy, Konwent pełnomocników i koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, OPSy, Policja, Oświata, Sądy, Prokuratura, Organizacje pozarządowe, Ochrona Zdrowia.	Wspólne spotkania, szkolenia z członkami zespołów interdyscyplinarnych w zakresie wiedzy prawnej. Podjąć temat wagi szkoleń z zakresu dialogu motywującego sprawcę przemocy do zmian na spotkaniach konwentu pełnomocników i koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
3	Zbyt mała liczba specjalistów zajmujących się pracą ze sprawcami przemocy w rodzinie.	Podjęcie działań na rzecz umożliwienia przeszkolenia grupy realizatorów programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiaty i Gminy, OPSy.	Informowanie gmin i innych jednostek i instytucji, m.in. na spotkaniach/konferencjach, o możliwościach otrzymania dofinansowania projektów ze środków RPO, zakładających pracę

				z całymi rodzinami w obszarze przeciwdziałania przemocy.
4	Programy nakierowane na sprawców przemocy wymagają kontynuacji pracy ze sprawcą przemocy w rodzinie po ukończeniu programu, w tym programy psychologiczno-terapeutyczne.	Kontynuować pracę ze sprawcą po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego oraz realizować programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc.	PCPR-y, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.	Upowszechnianie programów korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na konferencjach, spotkaniach z kadrą kierowniczą PCPR.
5	Brak ciągłości programów oddziałujących na sprawców przemocy w rodzinie.	Umożliwić i zapewnić ciągły dostęp do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.	PCPR-y, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego – ROPS.	Podjęcie działań polegających na zapewnieniu dostępności do tych programów; zapewnienie szkoleń dla specjalistów pracujących ze sprawcami w przyszłym okresie programowania.
6	Nadal głównym problemem w realizacji skutecznych działań pomocowych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest niewystarczająca koordynacja i współpraca w zakresie przeciwdziałania przemocy między instytucjami.	Należy kontynuować działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na poziomie lokalnym.	Wojewoda Warmińsko-Mazurski, Policja, Sądy, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiaty i Gminy, OPSy, Prokuratura, Organizacje pozarządowe.	Wymiana doświadczeń, narady szkoleniowe, spotkania sądów i prokuratury, szkolenia, wymiana „dobrych praktyk”.
7	Akcja „Otwartych Drzwi” w grudniu 2019 r. dała szansę na włączenie się w inicjatywę, jednak wciąż mało jednostek podejmuje tę inicjatywę (63 jednostki)	Szerzej nagłośnić akcję „Otwartych Drzwi” poprzez ponowne włączenie mediów.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiaty i Gminy, OPSy, Gminne Komisje RPA, Organizacje pozarządowe.	Organizowanie akcji „Otwarte Drzwi” i zachęcenie jednostek samorządu lokalnego oraz organizacji pozarządowych do uruchomienia tej akcji, a także przedstawienia „dobrych praktyk”.
8	Przemoc w rodzinie generuje zjawisko przemocy w szkole, wśród grup rówieśniczych, środowiskach lokalnych. Często	Działania związane z przeciwdziałaniem przemocy powinny być ujmowane również w szkolnych programach profilaktycznych realizowanych na terenie lokalnym.	Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Powiaty i Gminy,	Ująć temat w otwartym konkursie ofert dla organizacji pozarządowych, Zapewnienie realizacji działań w ramach szkolnych programów profilaktycznych,

	wiąże się z narkomanią i alkoholizmem.		OPSy, Organizacje pozarządowe, Gminne Komisje RPA.	uwzględnienie tematu przemocy w rodzinie w programach profilaktycznych realizowanych na terenie lokalnym.
9	Istnieje potrzeba podnoszenia kompetencji rodzicielskich w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie, m.in. w ramach programów: „wzmacniania rodziny”, „Szkola dla rodziców i wychowawców”.	Nadal wspierać realizację programów profilaktycznych.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Kuratorium Oświaty, Powiaty i Gminy, OPSy, Organizacje pozarządowe.	Informowanie rodziców i wychowawców o możliwości skorzystania z tego typu programów, przez instytucje zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy, tj.: OPS i szkoły. Podmioty te winny mieć przygotowane takie oferty szkoleń, scenariusze spotkań z rodziną.
10	Przemoc wobec osób starszych staje się coraz bardziej powszechnym problemem. Starsze osoby nie chcą zawiadamiać policji o przemoc, której doznają ze strony swoich dzieci/wnuków.	Należy zwrócić uwagę w działaniach na dorosłe dzieci, często nadużywające alkoholu i narkotyków, które stosują przemoc ekonomiczną i psychiczną wobec rodziców/dziadków (osób starszych).	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne, organizacje pozarządowe, Gminne Komisje RPA, UWM, Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty.	Promocja spotów reklamowych. Wyświetlanie filmów o tej tematyce w kinach jako przykład „dobrych praktyk”.
11	Samorządy lokalne zbyt rzadko korzystają z zewnętrznych środków, które mogą przeznaczyć na realizację projektów i programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Należy wśród samorządów lokalnych rozpropagować ideę projektów realizowanych z funduszy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Należy również skupić się na regionalnych partnerach, którzy w procesie realizacji projektów mogliby przejąć mnóstwo zadań w nich zaplanowanych oraz na promocji „dobrych praktyk” w ramach projektów RPO.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, samorządy gminne, organizacje pozarządowe.	Kontynuować spotkania informacyjne oraz szkolenia dotyczące programu RPO Warmia i Mazury 2014-2020 oraz nowego okresu programowania.